

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 25 listopada 1985 r.

w sprawie organizacji sądów honorowych dla funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz zasad i trybu postępowania przed tymi sądami.

Na podstawie art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 1984 r. Nr 29, poz. 149) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne. Właściwość sądów honorowych.

§ 1. 1. Sady honorowe orzekają w sprawach o czynie, które godzą w honor i godność funkcjonariuszy Służby Więziennej, zwanych dalej „funkcjonariuszami”.

2. Sady honorowe stanowią jedną z form pomocy udzielanej przez kolektyw funkcjonariuszy przelożonym w kształtowaniu właściwych w służbie i poza służbą postaw funkcjonariuszy podlegających właściwości tych sądów oraz w krzewieniu i umacnianiu socjalistycznych zasad współżycia społecznego.

§ 2. 1. Sąd honorowy działający przy jednostce organizacyjnej więziennictwa jest właściwy do rozpozna-

wania spraw funkcjonariuszy pełniących służbę w tej jednostce.

2. Kierownik jednostki organizacyjnej więziennictwa, zwany dalej „kierownikiem jednostki”, oraz jego zastępcy podlegają właściwości sądu honorowego działającego przy jednostce nadrzędnej.

3. Funkcjonariusz delegowany do czasowego pełnienia służby w innej jednostce albo na przeszkolenie podlega właściwości sądu honorowego działającego przy jednostce organizacyjnej, do której jest delegowany.

4. Postępowanie wszczęte przed sądem honorowym, właściwym w chwili wszczęcia, prowadzi się nadal przed tym sądem.

§ 3. Jeżeli sprawa dotyczy dwóch lub więcej funkcjonariuszy pełniących służbę w różnych jednostkach organizacyjnych, sprawę tę rozpoznaje sąd honorowy właściwy dla funkcjonariusza posiadającego wyższy stopień służbowy. Jeżeli funkcjonariusze posiadają równe stopnie służbowe, kierownik jednostki nadrzędnej wyznacza sąd honorowy do rozpoznania danej sprawy.

Rozdział 2

Skład sądu honorowego i wybory.

§ 4. 1. Sąd honorowy składa się:

- 1) z członków stałych w liczbie od 5 do 9, wybieranych w drodze tajnego głosowania przez ogólne zebranie funkcjonariuszy podlegających właściwości tego sądu;
- 2) z członków wybieranych przez funkcjonariuszy obecnych na rozprawie — do rozpatrzenia konkretnej sprawy — w razie braku możliwości skompletowania składu spośród członków stałych.

2. Liczbę stałych członków sądu honorowego ustala ogólne zebranie funkcjonariuszy, podlegających właściwości tego sądu.

§ 5. 1. Wybory stałych członków sądu honorowego przeprowadza się w ciągu jednego miesiąca po upływie kadencji sądu honorowego.

2. Kadencja sądu honorowego trwa 3 lata.

§ 6. 1. Zebranie funkcjonariuszy dla dokonania wyboru sądu honorowego zwołuje kierownik jednostki.

2. Udział w zebraniu wyborczym i głosowaniu jest obowiązkiem służbowym. Od tego obowiązku są zwolnieni funkcjonariusze pełniący w tym czasie służbę konieczną dla zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w jednostce.

3. Do ważności wyborów jest konieczna obecność co najmniej połowy funkcjonariuszy, obowiązanych do udziału w zebraniu wyborczym.

4. Od udziału w zebraniu wyborczym są wyłączeni funkcjonariusze, przeciw którym toczy się postępowanie karne, dyscyplinarne albo przed sądem honorowym.

5. Zebranie wyborcze wybiera w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, przewodniczącego zebrania oraz komisję wyborczą dla ustalenia wyników wyborów.

§ 7. 1. Członków sądu honorowego wybiera się spośród funkcjonariuszy zdyscyplinowanych, sumiennych, rzetelnych, o nienagannej postawie ideowo-moralnej, odpowiednim doświadczeniu życiowym i cieszących się szacunkiem środowiska, podlegających właściwości danego sądu oraz nie wyłączonych od udziału w zebraniu wyborczym.

2. Kandydatów do sądu honorowego może zgłaszać każdy funkcjonariusz biorący udział w zebraniu wyborczym.

3. Liczba zgłoszonych kandydatów, do sądu honorowego: oficerów, chorążych, podoficerów i szeregowych Służby Więziennej powinna być proporcjonalna do liczby oficerów, chorążych, podoficerów i szeregowych, podlegających właściwości danego sądu.

4. Za wybranych uznaje się funkcjonariuszy, którzy otrzymali najwięcej głosów, nie mniej jednak niż połowę głosów ważnie oddanych.

§ 8. 1. Po dokonaniu wyborów sąd honorowy zbiera się bezzwłocznie i pod przewodnictwem funkcjonariusza najstarszego stopniem służbowym wybiera ze swego grona, w głosowaniu jawnym, przewodniczącego sądu, jego zastępcę oraz sekretarza. W razie równych stopni, przewodniczy funkcjonariusz starszy wyługą lat w danym stopniu, a w razie jednakowej wyługą lat — mający dłuższy okres służby w Służbie Więziennej.

2. Po ukonstytuowaniu się sądu honorowego kierownik jednostki ogłasza jego skład.

§ 9. Członków sądu honorowego, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2, wybierają spośród siebie obecni na rozprawie funkcjonariusze uprawnieni do brania udziału w zebraniu wyborczym, w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów; obecni na rozprawie mogą zdecydować, że wybory przeprowadza się w głosowaniu tajnym. Obwiniony nie bierze udziału w proponowaniu kandydatów i głosowaniu.

§ 10. W razie zmniejszenia składu sądu honorowego, utrudniającego jego funkcjonowanie, kierownik jednostki zarządza przeprowadzenie wyborów uzupełniających na okres do końca kadencji.

§ 11. 1. Mandat członka sądu honorowego wygasa w razie:

- 1) zwolnienia ze Służby Więziennej,
- 2) przeniesienia do innej jednostki organizacyjnej.

2. Funkcjonariusz traci mandat członka sądu honorowego w razie skazania prawomocnym wyrokiem sądu, ukarania w trybie dyscyplinarnym albo orzeczenia środka wychowawczego przez sąd honorowy.

3. Zebranie wyborcze może większością głosów pozbawić funkcjonariusza mandatu członka sądu honorowego, jeżeli nie wywiązuje się z obowiązków służbowych lub utracił zaufanie wyborców. Zebranie zwołuje kierownik jednostki na wniosek przewodniczącego sądu lub uzasadniony wniosek co najmniej trzech funkcjonariuszy.

4. Mandat członka sądu honorowego ulega zawieszeniu w razie wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego, dyscyplinarnego albo przed sądem.

5. Kierownik jednostki ogłasza o wygaśnięciu, pozbawieniu, utracie lub zawieszeniu mandatu członka sądu honorowego.

Rozdział 3

Postępowanie przed sądem honorowym.

§ 12. Decyzję o wszczęciu postępowania przed sądem honorowym wydaje na piśmie przewodniczący sądu niezwłocznie po otrzymaniu wniosku właściwego przełożonego lub kolektywu funkcjonariuszy, pisemnego wniosku funkcjonariusza albo skargi osoby pokrzywdzonej czynem bądź powzięciu wiadomości o czynie naruszającym godność i honor funkcjonariusza. O wszczęciu postępowania informuje się obwinionego.

§ 13. 1. Nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy zachodzi okoliczność wyłączająca postępowanie, a w szczególności gdy:

- 1) czynu nie popełniono albo popełniony czyn nie godzi w honor i godność funkcjonariusza,
- 2) obwiniony zmarł,
- 3) nastąpiło przedawnienie,
- 4) sprawa była już rozpoznana w postępowaniu dyscyplinarnym bądź jest przedmiotem takiego postępowania.

2. Orzeczenie sądu lub toczące się postępowanie przed sądem nie wyłącza postępowania przed sądem honorowym.

§ 14. 1. Wydając decyzję o wszczęciu postępowania przed sądem honorowym, przewodniczący sądu zarządza przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w określonym terminie.

2. Postępowanie wyjaśniające przeprowadza wyznaczony przez przewodniczącego stały członek sądu honorowego, a w razie braku możliwości przeprowadzenia postępowania przez stałego członka sądu — funkcjonariusz

spełniający warunki, o których mowa w § 7 ust. 1, wyznaczony za zgodą właściwego przełożonego.

3. Postępowanie wyjaśniające w sprawie przeciwko oficerom Służby Więziennej przeprowadza funkcjonariusz w stopniu oficerskim.

4. Postępowanie wyjaśniające ma na celu stwierdzenie, czy istnieją dostateczne podstawy uzasadniające podejrzenie, że został popełniony czyn naruszający honor i godność funkcjonariusza, wyjaśnienie wszystkich okoliczności mających znaczenie w sprawie oraz zebranie dowodów.

§ 15. 1. Prowadzący postępowanie wyjaśniające zbiera materiały niezbędne do wyjaśnienia sprawy, przesłuchuje obwinionego, a w miarę potrzeby — świadków i inne osoby.

2. W toku postępowania wyjaśniającego obwiniony może przeglądać akta sprawy, sporządzać z nich odpisy oraz składać prowadzącemu postępowanie wnioski o przeprowadzenia dowodów, ze wskazaniem okoliczności, które mają być ustalone. O prawie tym należy pouczyć obwinionego.

3. Ze zaznajomienia obwinionego z materiałami postępowania wyjaśniającego oraz pouczenia o prawie składania wniosków o uzupełnienie tego postępowania sporządza się protokół.

§ 16. 1. Po zapoznaniu się z wynikami postępowania wyjaśniającego przewodniczący sądu honorowego w porozumieniu z kierownikiem jednostki wyznacza termin i miejsce rozprawy oraz zawiadamia o tym na piśmie obwinionego oraz świadków.

2. O terminie i miejscu rozprawy zawiadamia się wszystkich funkcjonariuszy pełniących służbę w jednostce organizacyjnej więziennictwa. Przepis § 6 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 17. 1. Sąd honorowy orzeka w składzie trzech osób.

2. Do składu orzekającego wchodzi: przewodniczący sądu honorowego oraz wyznaczeni przez niego członkowie stałi. W razie niemożności skompletowania składu orzekającego spośród stałych członków sądu, wybiera się niezbędną liczbę członków sądu, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 2.

3. Przewodniczący sądu honorowego może z ważnych przyczyn wyznaczyć na przewodniczącego składu orzekającego swojego zastępcę lub innego członka sądu.

§ 18. Od udziału w orzekaniu są wyłączeni:

- 1) podwładni obwinionego,
- 2) funkcjonariusze, którzy są w danej sprawie świadkami,
- 3) funkcjonariusze pozostający w takich stosunkach z obwinionym lub z pokrzywdzonym, że zachodzi uzasadniona wątpliwość co do ich bezstronności,
- 4) funkcjonariusze nie posiadający stopnia oficerskiego, jeżeli obwiniony jest oficerem,
- 5) funkcjonariusz, który prowadził w danej sprawie postępowanie wyjaśniające.

§ 19. 1. Rozprawa jest jawna tylko dla funkcjonariuszy.

2. Przewodniczący składu orzekającego może wyłączyć albo ograniczyć jawność rozprawy lub jej części, w szczególności przez dopuszczenie do udziału w rozprawie tylko niektórych funkcjonariuszy, jeżeli jest to uzasadnione względami ochrony tajemnicy państwowej lub służbowej, moralności, porządku w jednostce albo ważnego interesu prywatnego.

3. Jeżeli obwiniony jest oficerem Służby Więziennej, w rozprawie uczestniczą wyłącznie funkcjonariusze oficerowie. Przewodniczący składu orzekającego — na wniosek kierownika jednostki — zarządza jawność rozprawy dla wszystkich funkcjonariuszy, jeżeli uzasadniają to względy wychowawcze, a zwłaszcza gdy czyn godzący w honor i godność jest znany funkcjonariuszom nie będącym oficerami.

§ 20. Przewodniczący składu orzekającego otwiera, prowadzi i zamyka rozprawę.

§ 21. 1. W razie usprawiedliwionego niestawienia obwinionego przewodniczący składu orzekającego odracza rozprawę. Jeżeli sąd honorowy uzna niestawienie obwinionego za nie usprawiedliwione, rozprawę można prowadzić bez jego udziału.

2. Za zgodą obwinionego sąd może odstąpić od przesłuchania świadków, którzy nie stawili się na rozprawę, chyba że uzna ich przesłuchanie za niezbędne.

3. O nie usprawiedliwionym niestawieniu obwinionego oraz świadków będących funkcjonariuszami przewodniczący sądu zawiadamia kierownika jednostki.

§ 22. 1. Rozprawę rozpoczyna odczytanie decyzji o wszczęciu postępowania przed sądem honorowym, następnie przeprowadza się postępowanie dowodowe, a w szczególności przesłuchuje obwinionego, wezwanych świadków oraz w miarę potrzeby odczytuje protokoły wyjaśnień i zeznań złożonych w toku postępowania wyjaśniającego, jak również inne ważne dla sprawy akta i dokumenty.

2. Obwiniony ma prawo zadawania pytań świadkom oraz składania wyjaśnień dotyczących ujawnionych dowodów. O prawie tym przewodniczący składu orzekającego poucza obwinionego.

3. Świadkowie — do czasu ich przesłuchania — znajdują się poza salą rozprawy.

4. Jeżeli wyjaśnienia obwinionego, który na rozprawie przyznaje się do winy, nie budzą wątpliwości, można nie przeprowadzać dalszego postępowania dowodowego lub przeprowadzić je tylko częściowo.

§ 23. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego każdy z obecnych funkcjonariuszy ma prawo zabrać głos w sprawie oceny czynu zarzucanego obwinionemu, po czym przewodniczący udziela głosu obwinionemu.

§ 24. Z przebiegu rozprawy sporządza się protokół, który podpisują przewodniczący składu orzekającego i protokolant. Protokolantem jest jeden z członków składu orzekającego.

Rozdział 4

Orzekanie.

§ 25. 1. Po wysłuchaniu głosów osób, o których mowa w § 23, przewodniczący składu orzekającego zamyka rozprawę i skład orzekający przystępuje niezwłocznie do narady nad orzeczeniem.

2. W naradzie uczestniczy wyłącznie skład orzekający; przebieg narady jest tajny.

§ 26. 1. Orzeczenie zapada większością głosów.

2. Głosowanie jest jawne, oddzielnie co do winy i oddzielnie co do rodzaju środka wychowawczego.

3. Członkowie składu orzekającego głosują począwszy od najmłodszego wiekiem, przy czym przewodniczący składu orzekającego głosuje ostatni.

4. Przegłosowany członek składu orzekającego ma prawo złożyć na piśmie swe zdanie odrębne.

§ 27. Sąd honorowy wydaje orzeczenie:

- 1) o zastosowaniu środka wychowawczego,
- 2) o uniewinnieniu albo
- 3) o umorzeniu postępowania.

§ 28. 1. Orzekając o zastosowaniu środka wychowawczego sąd honorowy bierze pod uwagę stopień winy, szkodliwość społeczną czynu oraz zachowanie się obwinionego przed i po popełnieniu czynu naruszającego honor i godność funkcjonariusza.

2. Jeżeli obwiniony dopuścił się kilku czynów naruszających honor i godność, sąd honorowy orzeka o zastosowaniu odpowiednio surowszego środka wychowawczego za wszystkie czyny, łącznie.

3. Jeżeli sąd honorowy uzna, że zastosowanie środka wychowawczego byłoby niewspółmierne do wagi popełnionego czynu, orzeka o winie funkcjonariusza i przekazuje sprawę właściwemu przełożonemu, z wnioskiem o wymierzenie określonej kary dyscyplinarnej.

4. W razie zastosowania środka wychowawczego lub wystąpienia z wnioskiem o wymierzenie kary dyscyplinarnej, sąd honorowy może zobowiązać funkcjonariusza do przeproszenia pokrzywdzonego, a także do naprawienia wyrządzonej szkody.

§ 29. 1. Niezwłocznie po zakończeniu głosowania sporządza się na piśmie orzeczenie, które powinno zawierać:

- 1) określenie sądu honorowego i składu orzekającego,
- 2) określenie czasu i miejsca rozprawy,
- 3) stopień służbowy, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe obwinionego, z zaznaczeniem, czy rozprawa odbyła się w jego obecności,
- 4) dokładne określenie zarzucanych obwinionemu czynów,
- 5) określenie czynów, co do których sąd uznał obwinionego winnym,
- 6) określenie czynów, co do których sąd uniewinnił obwinionego,
- 7) określenie rodzaju orzeczonego środka wychowawczego lub wniosek o ukaranie dyscyplinarne, zawierający wskazanie proponowanej kary,
- 8) uzasadnienie.

2. Orzeczenie podpisują wszyscy członkowie składu orzekającego.

3. Uzasadnienie orzeczenia powinno zawierać wyjaśnienie, na jakich dowodach sąd oparł się, uznając winę lub brak winy obwinionego, w czym dopatrył się naruszenia przez funkcjonariusza honoru i godności, jak również czym kierował się przy orzeczeniu środka wychowawczego lub postawieniu wniosku o ukaranie dyscyplinarne.

§ 30. 1. Przewodniczący składu orzekającego ogłasza orzeczenie bezpośrednio po jego podpisaniu.

2. W uzasadnionych wypadkach uzasadnienie orzeczenia może być sporządzone w terminie późniejszym, nie przekraczającym 7 dni od ogłoszenia orzeczenia.

W takim wypadku przewodniczący składu orzekającego, ogłaszając orzeczenie, przytacza ustnie najważniejsze jego motywy:

3. Orzeczenie sądu honorowego staje się prawomocne z dniem ogłoszenia.

Rozdział 5

Wykonywanie orzeczeń.

§ 31. 1. Orzeczenie sądu honorowego podlega niezwłocznemu wykonaniu.

2. Odpis orzeczenia sądu honorowego dołącza się do akt osobowych funkcjonariusza.

3. Czynności zmierzające do wykonania orzeczenia podejmuje kierownik jednostki.

§ 32. Orzeczony środek wychowawczy rodzi dla funkcjonariusza takie skutki, jak wymierzenie kary dyscyplinarnej upomnienia, nagany lub surowej nagany.

§ 33. Zatarcie i darowanie orzeczonego przez sąd środka wychowawczego następuje w trybie i na zasadach przewidzianych w postępowaniu dyscyplinarnym.

§ 34. 1. Minister Sprawiedliwości lub przełożeni sprawujący nadzór nad orzecznictwem dyscyplinarnym mogą, w trybie nadzoru lub na skutek skargi obwinionego, uchylić orzeczenie sądu honorowego, jeżeli jest ono rażąco niesłuszne, i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania albo też skierować ją do postępowania dyscyplinarnego. Uchylenie orzeczenia na niekorzyść obwinionego nie może nastąpić po upływie 1 miesiąca od dnia wydania orzeczenia.

2. Decyzję o uchyleniu orzeczenia sądu honorowego podaje się do wiadomości funkcjonariuszy podlegających właściwości tego sądu.

Rozdział 6

Przepisy końcowe.

§ 35. Obsługę biurową sądu honorowego zapewnia jednostka organizacyjna więziennictwa, przy której działa sąd.

§ 36. W sprawach nie unormowanych w rozporządzeniu, w szczególności dotyczących zawieszenia postępowania, przeprowadzenia dowodów i wznowienia postępowania, stosuje się odpowiednio przepisy regulaminu dyscyplinarnego funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego w zakresie wymienionym w tym regulaminie.

§ 37. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 maja 1961 r. w sprawie organizacji sądów honorowych i sądów koleżeńskich dla funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz zasad i trybu postępowania przed tymi sądami (Dz. U. Nr 27, poz. 134).

§ 38. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *L. Domeracki*